

fatningerne af 1849 og 1866 gjort, og jeg tror, alle europæiske Forfatninger; men de have ikke alle været lige heldige, og jeg tror nok, man maa sige, at Forfatningen af 1866 har været ganske særdeles uheldig. I 1866 toa man nemlig Rigsretsspørgsmaalet ud til ny Behandling. Det er en fuldstændig Misforstaelse, naar Enkelte — og den Mening har jeg tit hørt fremsætte — tro, at Rigsretten blot er gaaet over fra Forfatningen af 1849 til Forfatningen af 1866 uden at blive Gjenstand for ny Behandling eller nye Overveielser. Paa ingen mulig Maade. Der er helt iagennem forandret. Der er vist ikke en væsentlig Bestemmelse, der er den samme, selv om der er en vis formel Lighed i Ordene. Der er baade med Hensyn til den Maade, hvorpaa Retten er sammensat, og med Hensyn til Anklageretten foregaaet Forandringer i 1866; men det, man har glemt i 1866, det, man aabenbart ikke har haft Diet agent for, er det, som jeg vil betegne Rettens politiske Opgave. Den er nemlig væsentlig en anden efter Forfatningen af 1866 end efter Forfatningen af 1849. Rigsretten paa den almindelige Valgret. Derfor kunde der slet ikke være Tale om Konflikter mellem Rigsdagens Afdelinger, det var noget ganske Utænkeligt efter Forfatningen af 1849. I hvert Tilfælde kunde der ikke tænkes Konflikter som dem, vi nu have, men maatte fortløbende Uoverensstemmelser mellem Thingene; men da Landstinget ogsaa fremgik af den almindelige Valgret paa samme Maade som Folkethinget, kunde man sige sig selv, at Landstinget inden kort Tid og meget hurtigt altid maatte være et Udtryk for den samme politiske Grundopfattelse som den, der var Folkethinget, og det var ogsaa Tilfældet. Sunigrundlovens Landsting blev meget hurtigt sammensat paa en saadan Maade, at det havde samme politiske Farve som Folkethinget. Konflikt mellem Thingene var altsaa Noget, der var udelukket ved Sunigrundloven af 1849. Men i Stedet for Konflikter mellem Thingene var der meget betydelig Fare for Konflikter mellem Rigsdagen og Regeringen. Det laa aldeles i Sagens Natur, i Rigsdagens ensartede Sammensætning, men navnlig i Traditionen. Vi kom lige ud af Absolutismen, der var stærkt Tilbøjelighed til bureaukratisk Reaktio, Grundloven blev vedtagen ikke uden Modstand, i de hvide Forhold var der Meget, der kunde støtte reaktionære Bevægelser. Deri laa Faren. Det, det altsaa kom an paa her, hvor Modsetningerne, der skulde dømmes imellem, skulde holdes nede indenfor Grundloven ved Hjælp af Rigsret-

ten som den højere ubartistiske Instants, var de Modsetninger, som følge af Konflikter mellem hele Rigsdagen og Regeringen, og til at løse denne Opgave var Sunigrundlovens Rigsret ganske fortrinlig stiftet. Sunigrundlovens Rigsret blev nemlig sammensat af Repræsentanter for Landstinget og Repræsentanter for Højesteret, d. v. s. den blev indirekte hængt paa den almindelige Valgret og indirekte paa Kronens Valgret. Landstinget fremgik indirekte af den almindelige Valgret. Altiaa vare de, der bleve valgte ind i Rigsretten af Landstinget, i Virkeligheden valgte af den almindelige Valgret, og hvad der gjælder om Landstinget, gjælder jo, blot man sætter Kronen i Stedet for, om Højesteret, der valgtes af Kronen. Derigennem vare altsaa i Virkeligheden begge Parter repræsenterede. De Parter, der kunde blive Konflikt imellem, nemlig den almindelige Valgret og Kronen eller Rigsdagen og Kronen, det er ganske det Samme, hvorledes man udtrykker det; det er ganske den samme Tanke. Imellem disse var Rigsretten den eneste passende øverste Domstol, der kunde tænkes, fordi den netop repræsenterede lige- lig begge Parter, og samtidig var der skaffet tilveje et Moment af Uberegnelighed med Hensyn til Kløvelserne og Dommene, som er ganske nødvendig, for at ikke Rigsretten skal begraves til at blive et Middel i et af Partiernes Haand. Der havde vi for det Første en Valgperiode af flere Aar og en relativ temmelig betydelig Uafhængighed for Højesteretsdommerne af Regeringen. Det var ikke muligt paa en eller to Stemmer at kalkule Resultatet med Dommere, der vare valgte paa saa lang Tid, og selv om der kunde gjøres en Del fra begge Parter Side for at regne det ud og sikke sig gennem nye Valg, gif Udvillingen saa raff, og var Valgperioden saa lang, at der altid blev et Moment af Uberegnelighed tilstede, og det maatte der være, naar det skulde være en Domstol, der virkelig skulde repræsentere begge Parter lige, og som var saa uafhængig, at begge Parter maatte være lige hange for at blive Gjenstand for dens Domme. Derved blev den til det, den skulde være, blev en Magt, som ved sin blotte Nærværelse var tilstrækkelig til at afholde Alle fra at gaa udenfor Forfatningens Forstaelse. Dette Forhold blev naturligvis i Alarne snart efter 1850 ved Regeringens tvetydige og dobbelte Stilling overfor Monarkiet og overfor Kongeriget noget forviklet; Rigsrettens, Anklagemyndigheds og Ansvarets Betjning var i høj Grad konfunderet og forvirret. Men den egentlige, virkelige Forandring af Rigsrettens Stilling